

GRONINGER

ALGEMEEN

VOOR

STAD GRONINGEN

COURANT.

DAGBLAD

DE

EN OMMELANDEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad Groningen zijn voornemens, door derzelver Gecommitteerde, op Dingsdag, den 4 October 1836, des voormiddags te 11 uren, in een der Vertrekken van het Raadhuis, in tegenwoordigheid van den Administrator van *Ter Apel*, publiek aan te besteden:

De **VERNIEUWING** en **HERSTELLING** van het **KERKGEBOUW**, met een **NIEUWEN TOREN** op dat Kerkgebouw aldaar.

Waarvan het Bestek ter lezing zal liggen op de Stads Secretarij en bij den Kommandeur te *Ter Apel*; voorts zal op Dingsdag, den 27 dezer, eene Aanwijzing van dat Werk ter plaatse voornoemd worden gedaan, en intusschen nadere informatie te bekomen zijn bij den Stads Bouwmeester D. H. BOS, alhier. **GRONINGEN** den 12 September 1836.

Burgemeester en Wethouders: J. F. VAN IDEKINGE.

De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad Groningen gedenken, onder nadere goedkeuring, door den Heer Mr. S. PICCARDT, Notaris in het Kanton *Pekel-a*, ten overstaan van den **RENTMEESTER DER STADS VEENEN**, op Woensdag, den twaalfden October 1836, des morgens te tien uren, ten Huize van den Logementhouder R. H. MIDDEL, te *Oude Pekel-a*, publiek aan de meestbiedenden te verkoopen: De **STADS VIERDE TURF**, welke dit jaar in de *Pekel-a* gegraven is, en wel in zes Percelen, te weten: 1) Van het Nieuwe Diep tot aan het Middelste Vallaat. 2) Van daar tot aan het Bovenste Vallaat. 3) Van No. 32 tot en met No. 47, Nieuwe Plaats, Zuidkant. 4) Van No. 48 tot No. 67, Nieuwe Plaats, Zuidkant. 5) Van No. 68 tot No. 71, Nieuwe Plaats, Zuidkant, met den Nieuwen Zuider Aanleg en ten Zuiden denzelven. 6) Van No. 13 tot en met No. 62, Nieuwe Plaats, Noordkant, met den Nieuwen Noorder Aanleg en Hoedmansmeer. De **Condiitiën van Verkoop** zullen, drie dagen bevorens, ten Huize van Verkoop ter lezing liggen. — **GRONINGEN** den 29 September 1836.

Burgemeester en Wethouders: J. F. VAN IDEKINGE.

De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad Groningen gedenken, onder nadere goedkeuring, door den Heer Mr. M. VAN DER TUUK, Notaris in het Kanton *Veenendam*, ten overstaan van den **RENTMEESTER DER STADS VEENEN**, op Donderdag, den dertienden October 1836, des namiddags te 2 uren, in de **SCHUUR**, staande in de *Wildervank*, bij het Huis *Bareveld*, publiek aan de meestbiedenden te verkoopen: De **STADS VIERDE TURF**, welke dit jaar bijlangs het *Nieuwe Stads Kanaal*, alsmede op de Stads Plaatsen aldaar gegraven is. De **Condiitiën van Verkoop** zullen, drie dagen bevorens, ten Huize van **PIETER EPPES DIK**, in het Huis *Bareveld*, ter lezing liggen. **GRONINGEN** den 29 September 1836.

Burgemeester en Wethouders: J. F. VAN IDEKINGE.

De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

DUITSCHLAND EN AANGRENZENDE RIJKEN.

FRANKFORT den 27 September.

Men verneemt door brieven uit Italië, dat eene aardbeving in Calabrië de distrikten Rossana en Crosia zoo ten eenemale verwoest heeft, dat bijna geen huis is staande gebleven. Honderd tweënegentig menschen zouden daarbij omgekomen en tweehonderd veertig andere zwaar gekwetst zijn.

Van den 28sten. Luidens berigt uit Weenen, zijn de Keizer en de Keizerin van Oostenrijk aldaar in den namiddag van den 22 September in den besten staat van gezondheid van hunne reis naar Praag terug gekomen.

Aan den *Deutschen Courier* wordt in eenen brief uit Holland geschreven, dat de reis van Z. K. H. den Kroonprins van Pruisen naar 's Gravenhage ook gedeeltelijk eene politieke strekking heeft. Volgens den berigtgever, zou de zending van den Pruisischen Prins met de vroegere van graaf *Orloff* en van den prins van *Schwartzenberg* eenige overeenkomst hebben.

Uit Konstantinopel, den 6 September, meldt men, dat aldaar weder een hevige brand had gewoed, waardoor het geheele stads-kwartier, hetwelk den naam van Sultan-Bajazid draagt, in het midden van Konstantinopel gelegen, eene prooi der vlammen was geworden.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN den 28 September.

Vrijdag 11. is te Liverpool een gedenksteen ter eere van den beroemden staatshuishoudkundigen *Huskisson* opgericht. Hij is voorgesteld in het gewaad van een Romeinschen Senator; het gedenksteen is van wit marmar.

Aan het postkantoor in genoemde stad heeft een toeval plaats gehad, waardoor men gelukkig maar zelden te melden heeft, daar hetzelfde van een alerboosaardigst opzet getuigt. Toen namelijk een der klerken bezig was de brieven te stempelen, had, bij het afdrucken op een' derzelven, eene uitbarsting plaats, waardoor de ongelukkige gevaarlijk aan de hand gewond en hem een oog uitgeslagen werd.

In de meeste graafschappen is de oogst allergunstigst. Men weet denzelven niet, dan bij den oogst van 1817 te vergelijken.

Mad. *Malibran*, de beroemde zangeres, die in het afgeloopen jaar met den niet minder beroemden toonkunstenaar *de Beriot* was in den echt getreden, is den 23 dezer, te Manchester, in den ouderdom van 28 jaren, na eene ziekte van negen dagen, overleden. Dit berigt heeft zowel te Manchester als te Liverpool, waar het dadelijk bekend werd, eene algemeene verslagenheid te weeg gebracht. De dood van deze onvergelykelijke zangeres heeft ook ons geheel publiek met rouw vervuld, en al de genietingen als het ware levendig in het geheugen terug geroepen, welke zij ook hier te lande heeft doen smaken. Men herinnert zich, alsof het gisteren geschied ware, hoe zij met aanvalligheid optrad in den *Crociato*; doch de kunstvrienden verbeeldden zich niet, dat zij eenster aan den toonkunstigen gezigteinder zagen opkomen, die later alle andere zoude overflonken.

Weinig had het verschild, of haar vader, *Garcia*, zoude haar in dien tijd harer jeugd aan een' muzikant van een der Londensche orkesten zonder naam hebben uitgehuwelijkt. Dan, hiervan nog terug gekomen, begaf hij zich, na het verstrijken van het tooneeljaar, met zijne dochter naar Amerika, alwaar bij het bestuur over eene Opera kreeg. Onze broeders aan gene zijde der zee werden als geëlectriseerd door de stem der Italiaansche zangster, die trouwens in kracht en roerende wegslependheid in hooge mate had gewonnen. De meest loffelijke redenen en huisselijke rampen, die het niet noodig is te ontsluiten, bewogen de jeugdige *Maria*, het voorwerp der algemeene bewondering, een' reeds bejaarden Franschen koopman te New-York, den heer *Malibran*, te huwen. Spoedig daarna geraakte deze echter bankbreukig, en werd in bechtenis gesteld. Madame *Malibran*, van den drang haars vaders bevrijd, doch door noodzakelijkheid tot inspanning harer krachten gedreven, kwam naar Europa over. Ofschoon nog slechts zeer jong, verhieven de liefde voor hare kunst, onafgebrokene oefening en hare drijfveren haar reeds tot een uitstekend talent. De *dilettanti* van Parijs werden in opgetogenheid gebracht, en elken avond, dat zij zong, daverde het van toejuichingen, en gaarde toen in geestdrift ontvlamd, doch door hare ongekunstelde deugd ook in eerbiedig ontzag gehouden, volgden haar rijtuig en toefden uren lang, als onder magnetischen invloed, onder de vensters harer woning. Hierop kwam *Malibran* naar Engeland, en de indruk is niet te beschrijven, welken hare eerste voorstellingen op het publiek maakten. Jaar na jaar behaalde zij nieuwe overwinningen. In Italië zette zij alles in gloed. De hertog *Vicenti*, eigenaar van la Scala, te Milaan, bood haar 6000 p. st. 's jaars en vele andere voordeelen aan, indien zij zich voor drie jaren aan dezen schouwburg wilde verbinden. Zij nam dit aan. Daarna kwam zij in betrekking tot het Drury-Lane-theater alhier, van hetwelk zij het sieraad en den waren steun uitmaakte. Hare volledige kennis van de Engelsche taal, gepaard met dat volle, ronde van hare stem, wanneer zij Ita-

liaansch zong, haar hoog talent als tooneelkunstenaar, zoo zeldzaam met den zang vereend, bragt een verbond van middelen voort, welke op geen Engelsch tooneel nog waren ontwikkeld. Wie twijfelt er aan, of zij heeft echter haar gestel door te groote inspanning ondermijnd? Na in eenige concerten in den morgen gezongen te hebben, repeteerde zij hare zangstukken, wilde zij vaak in twee Engelsche opera's des avonds zingen, en vervolgens nog tot twaalf of zulk een uur in de bijzondere concerten, door den adel gegeven. Men had nooit nog een stemvermogen gekend. Haar moed en hare geestdrift overstreefden hare fysieke kracht. Na gezegde hevige inspanning van den dag, stond zij des ochtends te vijf of zes uren op, om in hare *robe de chambre* uren lang die betooverende toonvallen meester te worden, die hare hoorderen roerloos van verrukking zouden moeten maken. Bij deze inspanning had madame *Malibran* eene ongemeene zucht voor het paardrijden, waaraan zij met veel overgegevenheid hot vierde, waardoor zij ook eene der uitstekendste *Amazones* werd. Hare edelmoedigheid was perkeloos. Na de eerste jaren van hare loopbaan, nadat zij reeds aanzienlijke sommen verworven had, ondersteunde zij zoo ruimschoots haren echtgenoot en hare betrekkingen, en verpligtte zij zoo onbekommerd hare vrienden, dat zij geen penning overhield, en de heer *Gabriel Delessert*, de voorname bankier, en andere harer vrienden waren verplicht haar voor te houden, dat zij hare weldadigheid eenigzins moest breidelen, en dat zij hun het bestuur over hare geldmiddelen moest overlaten. Het schoonste was, dat de edelmoedigheid der begaafde vrouw altijd in het geheim werkte.

Men herinnert zich het geval, dat een tooneelkunstenaar, die wegens schulden gevangen zat, en die al de hoop op zijne bevrijding verloren had, 100 p. st. onder zijn oorkussen vond. De geneesheer van de gevangenis was alleen in het geheim. *Malibran's* inspanning of eerder overspanning deed haren tred soms waggelen op het tooneel; en dit gaf hare benijders de gelegenheid, om te beweren, dat zij de toevlugt tot wijn nam, om zich te ontgloeijen. Niets minder was waar; dan hare vrienden moesten haar gestadig aansporen, wat milder voor haar zelve in drinken of in het gebruik van voedsel te zijn, 't welk zij, in het vuur, dat haar bezielde, geheel vergat. Haar tweede huwelijk, met den ontroostbaren *Beriot*, bereidde haar rust en onbezorgd geluk; doch het was beschikt, dat zij in het toppunt van haren roem en in de hoogste opheffing van haar hartovermeesterend talent haar leven zoude eindigen. Na het haar overkomen toeval bij het jongste muzijkfeest te Manchester, grootelijks veroorzaakt door de niet zeer bescheidene vordering van het publiek, om een zangstuk van langen adem te herhalen, heeft zij nog negen dagen, kwijnende en steeds afnemende in krachten, geleefd. De aanzienlijke som, voor dit enkel muzijkfeest bedongen (f 132,000 Ned.) en aan haren man uitbetaald, is niet in staat, om het verlies der gadelooze vrouw bij dezen te doen opwegen; en het is alleen de hulde, zoo hartgrondig als algemeen, niet slechts aan hare verdiensten, maar aan hare engelachtige hoedanigheden bewezen, die haren echtgenoot en hare talrijke vrienden, in beide wereldeelen, het verlies eenigzins kunnen lenigen.

De *Essex Herald* bevat de volgende zonderlinge petitie, welke door de vrouwen van dat graafschap aan het parlement zoude worden ingezonden: »De petitionarissen voeden de overtuiging, dat een langdurende echteloos staat eene norsche gemoedsgesteldheid te weeg brengt, aanleiding geeft tot gierigheid, het gelaat eene verlengde gedaante doet aannemen, den neus optrekt en geenszins bevorderlijk is voor langlevendheid. De dood van eenen ouden vrijer is verre van den staat zooveel voordeel aan te brengen, als dezelve trekken zoude van een groot aantal kinderen, kleederen dragende van zwaar belaste stoffen en levensmiddelen gebruikende, die Zr. Ms. schatkist voordeel opleveren. Ten gevolge van dit kloosterleven, hebben vele petitionarissen reeds haar 35ste jaar bereikt, zonder eene enkele maal aangezocht geweest te zijn, en zulks in weerwil zij geene der hoedanigheden missen, welke het huishoudelijk leven kunnen veraangenamen. Ter afwering van al de droevige gevolgen des hardnekkigen celibaats, verzoeken de petitionarissen u, eene wet daar te stellen tegen iedereen persoon van meer dan 26 jaren, en denzelven, na zich voor eene vrouwelijke jury niet te hebben kunnen verdedigen, met de letter B. (Bachelor, of oude vrijer) voor het hoofd te doen brandmerken.

De nader ontvangene berigten uit Lissabon loopen tot in den namiddag van den 12den. Het nieuwe Kabinet was toen zamengesteld en bestond uit de volgende personen: de graaf *de Lumiares*, president van den raad en minister van koophandel; *Manuel de Silva Passos*, voor binnenlandsche zaken; *Manuel Lopez Vieira*, voor eeredienst en justitie; de burggraaf *Sa da Bandeira*, voor financiën en ad interim voor buitenlandsche zaken, en *Antonio Cesar de Vasconcellos Correa*, voor het departement van marine. Twee dezer staatslieden, namelijk *de Lumiares* en *de Silva Passos*, hadden wel de hun opgedragene posten aanvaard, maar tevens bekend doen maken, dat zij zulks alleen ten algemeenen beste hadden gedaan, en dat het nu aangenomen regeringsstelsel tegen hunne overtuiging streed.

Het blijkt meer en meer, dat de Koningin tot de aanneming der constitutie gedwongen is geworden, en dat de vreemde gezanten allen tegen het haar aangedaan geweld hadden geprotesteerd, doch in het paleis als opgesloten geweest waren, tot dat zij de haar voorgelegde akte had ondertekend.

De revolutionaire partij scheen zeer bevreesd te wezen, dat de Koningin gelegenheid zoude zoeken, om de hoofdstad en het Land met een Engelsch schip te verlaten. Ook stelde men weinig vertrouwen in het regement zoogenaamde *Caçadores*, van hetwelk velen dachten, dat het eene tegenomwenteling zoude beproeven.

De nieuwe verkiezingen zouden binnen tien dagen beginnen en de Cortès denklijk den 1 November vergaderen. Men houdt het niet voor onmogelijk, dat zij het charter van don *Pedro* weder nagenoeg zullen trachten te herstellen.

Uit alles blijkt, dat het deftigste gedeelte der bevolking de jongste gebeurtenissen afkeurt. In den schouwburg waren geene veertig menschen verschenen en aan de illuminatie hadden slechts zeer weinigen deel genomen.

Uit Villa-Franca, Almeida en andere plaatsen had men berigt, dat ook daar de constitutie van 1820 bezworen was.

De *Courier* deelt eene gebeurtenis mede, als een trek van de slavernij in Noord-Amerika. Een jong geneesheer, *Wallis* genaamd, had zich in eene der steden in den Staat van Mississippi nedergezet. Hij ontmoette op eene kostschool een meisje, hetwelk hem beviel en hij ook huwde. Hij zette zich vervolgens te Columbia neder. Eenigen tijd daarna diende zich een planter bij hem aan en zeide hem: »Uwe vrouw is mijne slavin; indien gij mij voor haar geene 700 dollars betaalt, dan laat ik haar als weglouperster in de Couranten plaatsen.» De jonge vrouw stortte tranen, en zeide aan haren man, dat die planter niet alleen haar meester, maar ook haar vader was. De heer *Wallis* betaalde de 700 dollars aan den schraapzuchtigen planter.

FRANKRIJK.

PARIJS den 26 September.

Het *Journal de Paris* behelst het volgende: Don *Carlos*, die men zeide, dat op Madrid stond aan te rukken, had wel andere kostelijke zorgen. Zijn regeringsblad van Ovate meldt: »De Koning, onze heer, de vroomheid bij zijne dappere armee willende vermeederen en haren goeden geest met het vertrouwen op de Heilige Maagd, welke opperbezielster en beschermster van al zijne troepen is, willende aanwakkeren, heeft gelieven te bepalen, dat op den derden zondag der maand September van ieder jaar haar feest in alle kerken van Spanje zal gevierd worden met al de pracht en plegtigheid, waarmede die van de zeer onbevleete Ontvankenis en van San-Jago gevierd worden. Het verlangen van Z. M. is, dat overal, waar zich troepen in garnizoen bevinden, die vrij in hunne dienst zijn, deze gezamenlijk die plegtigheid zullen bijwonen.»

Van den 28sten. Het nieuwe Fransche ministeriële dagblad, *la Charte de 1830*, bevat de twee volgende rapporten, getrokken uit de *Gaceta* van Madrid:

»Ik ontvang op dit oogenblik (12 uren) eenen renbode van Villarobledo. Hij verhaalt mij, dat hij het slagveld gezien heeft bezaaid met gesneuvelden, en dat 1360 gevangenen in een der kloosters opgesloten zijn. De troepen der Koningin vervolgen de overblijfselen der bende van Gomez en Cabrera, die te Villarobledo een groot gedeelte van hunnen buit, vrachtwagens en twee stukken veldgeschut hebben achtergelaten.

»PROVINCIO, den 20 September.

»VILLALOBAS, den 21 September. — Reeds te vier uren dezen morgen ontvingen wij de tijding, dat de bende van Gomez, tusschen Pinar en Villaqueido, door de troepen der Koningin geslagen is. 150 gevangenen en twee stukken geschut zijn in onze handen gevallen.

De overwinning der Christino's is dus hier vrij beslissend geweest; de gesteldheid van Spanje is niet zoo ongunstig, als de Fransche doctrinaire dagbladen dezelve hebben vertoond; in het *Journal de Paris* althans lezen wij hetgene volgt:

»De tijdingen uit Spanje nemen eene gunstiger wending. Gomez is den 21sten totaal geslagen. Zijne nederlaag was zoo volmaakt, dat de generaal Rodil, die met geforceerde marschen uit de hoofdstad derwaarts was gerukt, de troepen, welke hij had doen uittrekken, terstond heeft laten terug keeren en zich zelf aanstands op weg naar het Noorderleger heeft begeven.

»Algemeen erkent men, dat Gomez eenen grooten misslag gepleegd heeft, door zijne strijdkrachten op een enkel punt te concentreren. Beroofd van die militaire kundigheden, die onmisbaar noodig zijn, om talrijke troepen op een slagveld te besturen, bestonden er voor hem geene andere kansen, dan die van den partijgangersoorlog; de vereeniging der benden van Cabrera en Quiroz onder zijne bevelen was dus eene gunstige omstandigheid voor de Christino's; deze zijn dan ook niet in gebreke gebleven zich dezelve ten nutte te maken.

»De berichten uit Madrid zijn niet minder gunstig, dan die uit het leger; de nationale garde, gereorganiseerd volgens de wet van 1822, welke gebreken men algemeen erkent, schijnt van een' veel beteren geest beziel te zijn, dan men durfde hopen, en bij de keuze harer officieren is het merkwaardig, dat zij al degenen uitgesloten heeft, die deel hebben genomen aan de wanordelijkheden.

»Overigens schijnen door de belastingen aanzienlijke sommen in de schatkist te vloeijen; de Fransche en Engelsche legioenen hebben al derzelver achterstallige soldij ontvang en de betaling van het Spaansche leger is voor drie maanden verzekerd.

»Van den 29sten. De tijdingen uit Spanje zijn zeer voldoende; de *Gaceta* van Madrid behelst verscheidene dekretten. Allen zijn niet even gunstig ontvangen, maar althans zijn zij allen noodzakelijk geacht; *Mendisabals* invloed en het vertrouwen op hem schijnen met elken dag toe te nemen.

De factiën van Gomez, Cabrera en Quiroz schijnen zich te hebben terug getrokken, en de generaal Alaix vervolgt hen.

De generaal Rodil schijnt begrepen te hebben, dat de reorganisatie der armee al zijne zorgen vereischt; hij heeft afgezien van het opperbevel over het noorderleger, en de generaal Espartero, die tot het kommando geroepen is, zal overigens bekleed zijn met het onderkoningschap van Navarre en het kapiteingeneraalschap der Baskische provincien. Dit is zoo veel, als hem toe te rusten met eene soort van dictatorschap in de geheele uitgestrektheid der insurrectie.

De wapening-junta's houden zich op het ijerigst bezig met het organiseren der mobiele nationale gardes. Te Madrid heeft zich een groot aantal, niet in de bepalingen der wet begrepen burgers vrijwillig doen inschrijven. Velen dier vrijwilligers behooren tot de meest welgestelde klassen.

De meeste der hoge beambten bij de ministerien zijn bedankt geworden en vervangen door ijerige voorstanders der constitutie.

De Carlisten schijnen eenige nieuwe expeditiën te willen beproeven. De generaal Oraa heeft eene kolom naar Neder-Arragon afgevaardigd; hij doet steeds de overtoegs-punten der Ebro bewaken.

Don Carlos neemt uiterste middelen te baat; hij heveelt nieuwe manschapligtingen, in welke hij zelfs de gehuwde mannen begrijpt. Hij heeft in Navarre eene buitengewone geldheffing, in den vorm eener leening, bevolen.

— De Koning zal tot Zondag in het kamp van Compiègne blijven, waarna het kamp zal opgeheven worden. Gedurende het verblijf van den Koning in het kamp, is des nachts, bij een' storm, een gedeelte van de koninklijke tent weggewaaid.

BELGIË.

BRUSSEL den 29 September.

De provinciale verkiezingen zijn te Brussel en te Gent afgeloopen. In laatstgenoemde plaats hebben de Orangisten de bovenhand gehad. Al de kandidaten, welke de *Messenger de Gand* had voorgesteld, zijn zonder uitzondering gekozen. Dit dagblad geeft in een bijvoegsel de namen der gekozenen en zijne vreugde over dien uitslag te kennen.

— Men schrijft uit Luik, van den 24 September, hetgene volgt:

Op den 19 Junij dezes jaars werd de gemeente Genek, provincie Limburg, door een verschrikkelijk geval in verslagenheid gestort.

Aldegonde Edekens, dienstmaagd bij de familie *Neuwissen*, zich des morgens naar de mis begeven hebbende, werd onderweg door braking overvallen en was genoodzaakt de kerk te verlaten, doch zeeg op straat neder, werd in een naburig huis opgenomen, maar overleed omstreeks vier uren des namiddags.

Henri Neuwissen, de vader, werd insgelijks gedurende de mis door braking overvallen, en door eenige zijner bekenden naar zijne woning gebragt zijnde, stierf hij daar Maandag ochtend te zes uren.

Zijn zoon *Sebastiaan* was reeds den vorigen dag onder dezelfde teekenen bezweken.

Een ander zijner zonen, *Arnold Neuwissen*, bij wien dezelve zich iets later openbaarden, overleed Maandag omstreeks drie uren des namiddags.

Een vijfde persoon leefde tot Donderdag avond; deze was een oude bloedverwant, *Jean Panis* genaamd, die sinds vele jaren bij de familie *Neuwissen* inwoonde.

Twee andere kinderen, benevens nog eene dienstmaagd, *Christina Engelen* genaamd, werden ziek, even als de andere, maar waren gelukkiger, dewijl zij het leven behielden.

De gelijktijdige dood van vijf menschen, de ziekte van drie anderen, deden het vermoeden van vergiftiging ontstaan; dit vermoeden werd bevestigd door de lijkschouwing, waaruit bleek, dat in de maag en ingewanden der slagtoffers eene vrij groote hoeveelheid rattenkruid zich bevond.

Toussaint Staus, die eene der dochters van *Neuwissen* had gehuwd, woont in eene nabijgelegene gemeente. In den avond van den vorigen Zaterdag was hij zijnen schoonvader komen bezoeken, had met de geheele familie gegeten en daar ten huize geslapen. Gedurende den nacht had niemand zich kwalijk gevoeld. Hij stond den volgenden ochtend tusschen vier en vijf uren op, weigerde een ontbijt, hetwelk eene der bereids opgestane dienstboden hem aanhoud, en vertrok met te zeggen, dat hij naar Hasselt ging, waar hij intusschen niet schijnt geweest te zijn. Eerst na het ontbijt, bestaande gedeeltelijk uit overgeblevene spijzen en wel, zoo men gelooft, van den vorigen avond, werden de acht personen, waaruit het huisgezin van *Neuwissen* bestond, plotseling door braking aangetast en overleden vijf derzelven weldra daarna.

Na eene langdurende procedure, is *Toussaint Staus* aangeklaagd als schuldig aan de misdaad van vergiftiging, ten gevolge waarvan zijn schoonvader, twee zijner schoonbroeders, eene der dienstmaagden en *Jean Panis* het leven verloren en drie andere personen zwaar ziek werden.

Deze gewigtige zaak zal voor de, aanstaande maand te Tongeren geopend wordende, assises van Limburg in behandeling komen.

NEDERLANDEN.

's GRAVENHAGE den 28 September.

De gewone jaarlijksche algemeene vergadering van het Amortisatie Syndicaat zal, naar men verneemt, worden gehouden te Amsterdam in het voormalig St. Jorishof, op Woensdag, den 12 October, des namiddags te een uur.

— Aan den heer *P. F. Freit*, te Vlissingen, aan wien bij Koninklijk besluit van den 11 dezer octrooi is verleend op de uitvinding van verbeterde kunstarmen met beweegbare handen, is van wege Hoogstdenzelven, tot aanmoediging van deze zijne uitvinding, uit het fonds der octrooi-regten eene premie van zeshonderd gulden verleend.

»Van den 29sten. Eergisteren avond, te half tien, is in deze residentie aangekomen *Z. K. H. de Grootvorst Michael* van Rusland, die zijnen intrek genomen heeft bij *Z. K. H. den Prins van Oranje*. *H. K. K. H. Mevrouw de Prinses van Oranje* was haren doorluchtigen Broeder naar Rotterdam te gemoet gereden, doch wegens het lang uitblijven der stoomboot, waarmede de Grootvorst verwacht werd, keerde zij tegen den avond herwaarts terug. *Z. K. H.*, die vergezeld werd door Hoogstdenzelfs adjudanten, den kolonel *Tolstoy*, *Cherineteff* en *Baranoff*, werd door den Russischen gezant te Rotterdam ontvangen en naar deze residentie begeleid.

— Heden heeft *Z. K. H. Prins Frederik Hendrik* zijne geloofsbelijdenis, op het paleis des Konings, in tegenwoordigheid van Hunne Majesteiten, der leden van het Koninklijke geslacht en der zich alhier bevindende vreemde Prinsen,

afgelegd, welke hem is afgenomen door den weleerwaarden heer *D. Delprat*, hofkapellaan en emeritus predikant bij de Waalsche gemeente alhier. Daarna er diner ten hove geweest.

— Bij besluiten van *Z. M.* zijn benoemd: tot buitengewoon hoogleeraar bij de hogeschool te Leiden, dr. *A. H. van der Boon Mesch*. — Bij de regthank van koophandel te Groningen, tot president, de heer *G. van Calcar, jr.*; tot regter, de heeren *P. Damst* en *J. Homan*, en tot registers-plaatsvervangers, de heeren *L. W. Ebbinge* en *N. H. Oortwijn*. — Bij het tien kerspelen Zijlvest: tot lid voor het kerspel Pekel-A en tevens president van het Zijlvest, *Petrus Johanna Huisinga*; tot lid van het kerspel Beerta, *Freerik Jans Zijlker*; tot lid voor het kerspel Onstwedde, *Hendrik Jans Hids*.

»Van den 3 Oct. Ten Hove wordt heden middag weder groot diner gehouden, waarop zich, behalve al de leden van het Koninklijke gezin, ook bevinden *Z. K. H. de Grootvorst Michael* van Rusland, *HH. KK. HH. de Kroonprins*, benevens *Prins en Prinses Albert* van Pruisen. Deze Pruisische Prinses zullen, naar men verzekert, morgen naar Berlijn terug keeren, terwijl *H. K. K. Prinses Albert* nog tot overmorgen alhier zal verblijven. *HH. KK. HH.* hebben gisteren de stad Leiden bezocht.

AMSTERDAM den 29 September.

Wij vernemen, dat in eene gisteren avond gehoudene vergadering der directie en commissie tot den geprojecteerden ijzeren spoorweg tusschen onze hoofdstad en Haarlem, besloten is, dat dezelve zich vooreerst niet als onthouden zoude beschouwen, maar dat aan *Z. M.* een rekest zou worden gerigt met verzoek, om in de oorspronkelijke concessie eenige wijzigingen te maken, en wel 1) de bevoegdheid, om slechts een enkel spoor te leggen; 2) eene geringe verhooging der tollén; 3) een' langeren duur der concessie, en 4) om de limite van den interest te verhoogen, zijnde bij de oorspronkelijke concessie bepaald, dat de tollén zouden worden verminderd, zoodra die interest meer dan 10 pCt. mocht bedragen.

»Van den 2 Oct. Ziehier de oorzaak, waaraan de dood van mevrouw *Mahbran* wordt geweten:

Voor eenigen tijd deed de beroemde zangster eenen val van haar paard en ontving eene wonde aan het hoofd. De geneesheeren waanden haar geheel hersteld, doordien zij slechts nu en dan nog eenige ligte pijn gevoelde op de plek, waar zij de kneuzing had bekomen. Zij achtte zulks echter weinig en bleef hare kunst beoefenen, tot dat zij nu onlangs onder het zingen eene geweldige pijn in het hoofd gevoelde en in zwijm viel. Het is gebleken, dat zich in de hersenen eene uitstorting had gevormd, welke haren dood heeft te weeg gebragt.

NIJMEGEN den 30 September.

In den nacht tusschen Dingsdag en Woensdag l.l., omstreeks twee uren, trok over onze stad een verschrikkelijk onweder, waarvan men zich de wedergebede sedert verscheidene jaren niet herinnert. Gelukkig werd onze stad weder gespaard; zelden, bijna nooit, heeft men in dezelve de gevolgen van het onweder te betreuren, hetwelk aan de hooge ligging van de stad schijnt toe te schrijven te zijn; doch niet zelden ondervindt men de uitwerkselen van hetzelfde in de omliggende dorpen. — Getuige daarvan het ongeval nog onlangs, den 18 Augustus, het dorp Groesbeek getroffen. Zoo ook werd bij deze gelegenheid een huis in het naburige Lent getroffen, in hetwelk de bliksem op onderscheidene plaatsen eenige, hoewel geringe, schade veroorzaakte, terwijl de bewoners gespaard werden. Van meer belang is het ongeluk in de nabijheid der stad Grave voorgevallen; aldaar sloeg de bliksem in een huis, schuins over de berg *de Elft* gelegen, uit hetwelk de bewoners zich ter naauwernood gered hebben, doch waarin een man, zijnde de broeder van de vrouw des huizes, in de vlammen is omgekomen. Deze was slechts voor dien nacht daar ten huize, om zijn' zwager in deszelfs werkzaamheden, den volgenden morgen, behulpzaam te zijn. De geredden, man, vrouw en zes kinderen, zijn allen min of meer zwaar gebrand, terwijl, behalve al den inboedel en den ingezamelde oogst, nog eene koe en drie varkens verbrand zijn.

GRONINGEN den 3 October.

Uit de Middelburgsche Courant nemen wij het volgende over:

BERIGT VOOR DEN LANDBOUW.

De ondergeteekende, verlangende om de goed uitgevallene proeven, welke van tijd tot tijd door hem in het landbouwkundig vak worden genomen, ten dienste zijner medemenschen te doen strekken, vermeent, dat de bekendmaking van het onderstaande vele landbouwers van nut zal kunnen zijn.

Bij de schier algemeene mislukking van het in Juli en Augustus 1835 uitgezaaide koolzaad, besloot ik eene proef te nemen, om dit thans voor den landbouw zoo voordeelig gewas in het midden van den winter te zaaijen, zoodra het mogelijk zijn zoude, om dit zaad, wegens den regen of de vorst, in te slechten; doch geen gebrak en dus voor koolzaad geschikt land meer voorhanden hebbende, kon dit niet anders, dan op zulk land geschieden, hetwelk in 1835 vruchten had gedragen; ik zocht dan daartoe een stukje uit van circa 250 oude roeden, waarop tarwe had gestaan, doch hetwelk goed opgeploegd en gemest was, en bezaaide dit op den 30 Januarij 1836, bij mooi weder, met gewoon winter koolzaad. Tot het laatst van Maart zag ik daarop niets; doch in het begin van April vertoonde zich een groene wasem op de oppervlakte, en den 15 April stond dit stuk genoegzaam vol met kenbare koolplanten, die reeds vroeg in Mei konden gewied en verdund worden, en (tegen mij hierin het meest verzoederde) te gelijk met ander winter-koolzaad, hetwelk van Juli tot September 1835, en dus vier à zes maanden vroeger, gezaaid of gepoot was, kon gesneden en gedorscht worden: waaruit ik dezen voor den landbouw gunstigen uitslag dier proef afleide, dat men nu in 't vervolg geen koolzaad, hetwelk slecht is opgekomen, of, bij goede opkomst, door de springers is opgegeten (hetgene dit jaar weder bij velen het geval is), meer behoeft uit te rijden, maar dat men hetzelfde kan laten liggen, en daarop, bij den eerten mooijen dag in het midden van den winter, gewoon koolzaad bijselechten, hetwelk dan, gelijk nu de ondervinding heeft geleerd, toch gelijk met de planten, welke zijn blijven staan, rijp zal worden; terwijl ditzelfde middel kan gebezigd worden, wanneer soms in den voorwinter het koolzaad bevrozen is.

Opgemeld voor koolzaad ontoebereid stukje leverde nog ruim zeven mudden allerbest koolzaad, en dus, volgens den verkoopprijs à f 14 de mude, meer waarde, dan eenige andere vrucht had kunnen opleveren.

MIDDELBURG den 28 September 1836.

P. POUS.

AANKOMST EN VERTREK VAN SCHEPEN.

Binnengekomen op het Reijdsdiep, kort bij de Stad, den 3 Oct.: kapit. *G. A. Boomgaard*, *Margretha*, van *Marenes*. — Te Amsterdam, den 30 Sept.: *H. E. Boll*, *Hendrika*, van *Newcastle*. — In het Vlie, den 27 Sept.: *H. W. Lukens*, *Gesina Johanna*, van *Newcastle*. — *J. J. de Boer*, de goede Hoop, van *Dantzic*. — *H. E. Vos*, de jonge *Dirk*, van *Osterrusoer*. — *H. H. Sprik*, de 2 Gebroeders, en *J. B. Nuisker*, de Hoop, beide van *Drammen*. — *K. E. Vos*, de jonge *Jantina*, van *Droback*. — den 28sten: *H. E. Boll*, *Hendrika*, van *Newcastle*. — Te *Kopenhagen*, den 21 Sept.: kapit. *Jans*, jonge *Jan*, van *Seaham*. — Te *Hamburg*, den 28 Sept.: kapit. *Kuiper*, *Jantina Roelina*, van *Bordeaux*. — kapit. *Meerke*, *Neptunus*, van *Havre*. — Te *Helvoet*, den 28 September: *A. Hazekamp*, *Anna*, van *Batavia*. — Te *Brielle*, den 28 Sept.: *J. H. Kuiper*, *Webbina*, van *Petersburg*. — Te *Bordeaux*, den 24 Sept.: *R. H. Lutje*, *Antonia Francina*, van *Amsterdam*. — Te *Batavia*, den 23 Mei: *J. H. Uil*, *Prins Frederik* der *Nederlanden*, van *Rotterdam*. — Te *Rouaan*, den 21 Sept.: *J. H. Mandema*, *Concordia*, en *O. G. Stuit*, de *Eendragt*, en den 23sten: *W. Gialts*, *Tiessina*, alle drie van *Dantzic*. — Te *Havre*, den 18 Sept.: *J. H. Schoemaker*, *Wilhelmina*, van *Riga*. — Te *Boulogne*, den 13 Sept.: *R. J. de Jonge*, *Bougina*, van *Petersburg*. — Te *Clyde*, den 24 Sept.: *K. H. Bekkering*, *Catharina*, van *Rotterdam*. — Te *Liverpool*, den 22 Sept.: *D. G. Schuur*, *Agatha*, van *Dordrecht*. — *H. G. van Dam*, *Catharina*, van *Rotterdam*. — *H. J. Ketelaar*, *Hunse*, van *Harlingen*. — kapit. *N. N.*, *Helena*, van *Groningen*. — den 23sten: *I. G. Postema*, *Gesina*, en *A. J. Hubert*, *Zorgvliet*, beide van *Rotterdam*. — *G. E. Jonker*, *Alida*, van *Groningen*. — den 24sten: *K. Z. Schut*, *Jacobina Barbara*, van *Rotterdam*. — Te *Shields*, den 22 Sept.: *R. J. Klunder*, *Jacobina*, van *Amersfoort*. — Te *Tonningen*, den 18 Sept.: *H. K. Rentes*, *Alida* en *Lucas*, van *Dantzic* n. *Amsterdam*. — den 22sten: *L. K. de Jonge*, de *Vr. Hendrika*, van *Stettin* n. *Zaandam*. — den 23sten: *J. A. Meijer*, de *Vr. Trijntje*, van *Wismar* n. *Amsterdam*. — Te *Rendsburg*, den 23 Sept.: *D. H. Drewes*, de *Vr. Afina*, van *Rouaan* n. de *Oostzee*. — den 24sten: *R. Remkes*, de *Vr. Helena*, van *Wismar* n. *Bremen*. — Te *Warnemunde*, den 20 Sept.: *W. J. Panman*, *Hillegina*, en *A. K. Mulder*, *Rensina*, en den 23sten: *J. H. Zant*, de *Vr. Vriendschap*, alle drie van *Rouaan*. — Te *Swinmunde*, den 21 Sept.: *H. J. Schoemaker*, *Alberdina*, en *H. J. Verlaar*, *Maria*, beide van de *Eems*. — *P. F. Visser*, de 2 Gebroeders, van *Bremen*. — den 22sten: *E. J. Visser*, de *Vr. Maïke*, van *Amsterdam*. — Te *Dantzic*, den 20 Sept.: *H. J. Veen*, *Margaretha*, van *Harlingen*. — den 21sten: *H. Koops*, *Reina*, van *Edam*. — Op de *Rivier van Suriname*, den 16 Aug.: de *Weerd*, *Hendrika*, van *Amsterdam*. — Te *Bayonne*, den 20 Sept.: *Bontekoe*, jonge *Wicher*, van *Petersburg*.

Vertrokken uit het Vlie, den 26 Sept.: *G. J. Munneke*, *Margaretha Hendrika*, naar *Stettin*. — *H. H. Naatje*, *Amelina*, naar *Osterrusoer*. — *J. A. Keun*, *Elisabeth Maria*, naar *Noorwegen*. — den 27sten: *K. H. Sprik*, 2 Gebroeders, en *I. K. Nuisker*, jonge beide naar *Drammen*. — *K. E. Vos*, *Vr. Jantina*, naar *Droback*. — *H. E. Vos*, *L. M. Dirk*, naar *Osterrusoer*. — *J. H. Karsijns*, *Herstelling*, n. *Hamburg*. — den 28sten: *L. M. Westenberg*, *Martina*, naar *Gothenburg*. — *J. Klaasen*, *Vriendschap*, en *K. D. de Groot*, *Vr. Anje*, beide naar *Arendahl*. — *R. R. Tunteler*, *Geertruida*, naar *Koningsbergen*. — *Van W. D. Dekker*, *Annetta Clara*, en *G. H. Smit*, *Jan Frederik*, beide op avontuur. — *Bayonne*, den 21 Sept.: kapit. ten *Care*, 3 Vrienden, n. *Amst.*. — kapit. *Carst*, *Medemblik*, naar *Hamburg*. — *Van Brielle*, den 27 Sept.: *D. H. Puister*, *Roelina Jeltina*, naar *Bergen*. — den 29sten: *R. C. Hazewinkel*, *Anja*, naar *Newcastle*. — *J. J. Kortrijk*, het Stad *Groningen*, naar *Drammen*. — *Van Maassluis*, den 27 Sept.: *H. D. Klatter*, het Stad *Groningen*, naar *Newcastle*. — *Van Memel*, den 15 Sept.: *C. H. Bruns*, *Maria*, naar *Londen*.

Te Groningen, ter Boekdrukkerij van C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, in de Oude Boteringestraat. (Met autorisatie.)